

Kinga Malcherek-Kalemba

Wyroki nieistniejące w postępowaniu cywilnym ze szczególnym uwzględnieniem wad związanych z notyfikacją wyroku¹

I. Znaczenie problemu

Zagadnienie orzeczeń nieistniejących (*sententia non existens*) na gruncie procedury cywilnej² budzi liczne kontrowersje w doktrynie³. Swego

¹ Artykuł powstał na bazie pracy magisterskiej napisanej i obronionej pod kierunkiem prof. Arkadiusza Wudarskiego, kierownika Katedry Prawa Cywilnego, Postępowania Cywilnego oraz Komparatystyki Prawa Prywatnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego w 2019 r.

² Problematyka orzeczeń nieistniejących znajduje również zainteresowanie przedstawicieli nauki prawa procesowego karnego (wśród nich np. A. K a f t a l, *O przyczynach bezwzględnej nieważności orzeczeń sądowych*, „Palestra” 1960, z. 4, s. 23-40; także t e n ż e, *Problem „nie wyroku” (sententia non existens) w prawie karnym procesowych*, „Państwo i Prawo” 1961, z. 11, s. 791-793; t e n ż e, *Przyczynek do problematyki konwalidacji prawomocnych wyroków sądowych*, „Palestra” 1961, z. 9, s. 73-79; t e n ż e, *Pojęcie i rodzaje nieważnych wyroków sądowych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1962, z. 24, s. 113-136; E. W ę d r y c h o w s k a, *Nieważność orzeczeń sądowych w świetle projektu kodeksu postępowania karnego*, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 6, s. 20-40; B. J a n u s z - P o h l, *O wyroku nieistniejącym w polskim postępowaniu karnym. Uwagi na marginesie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r.*, *I KZP 19/11*, „Państwo i Prawo” 2013, z. 12, s. 3-14) oraz prawa procesowego administracyjnego (np. B. A d a m i a k, *Wadliwość decyzji administracyjnej*, Wrocław 1986, s. 46).

³ Na przykład W. S i e d l e c k i, *Podstawy rewizji cywilnej*, Warszawa 1959, s. 7-15; K. S t e f k o, *Wadliwe akty sądu w postępowaniu cywilnym*, [w:] *Rozprawy prawnicze*.

czasu F. Zedler polaryzację poglądów w zakresie wyroków nieistniejących ujął w ten sposób: „[...] tak naprawdę zgoda istnieje tylko co do jednego, że orzeczenia nieistniejące w naszym prawie istnieją [...]”⁴. Od momentu postawienia powyższej tezy kwestia *sententia non existens*

Księga pamiątkowa dla uczczenia pracy naukowej Kazimierza Przybyłowskiego, red. W. Osuchowski, M. Sośniak, B. Walaszek, Kraków-Warszawa 1964, s. 325-335; S. Hanusek, *Wady orzeczeń sądowych i ich przyczyny*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, red. W. Berutowicz, Warszawa-Wrocław 1967, s. 91-103; A. Miączynski, *Faktyczne i prawne istnienie orzeczenia w sądowym postępowaniu cywilnym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1972, z. 55, s. 103-117; K. Korzan, *Wyroki nie istniejące*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1976, t. VII, s. 185-197; J. Sikora, *Orzeczenie nie istniejące*, „Studia Cywilistyczne” 1978, z. 29, s. 177-199; J. Jankowski, *Wadliwa postać orzeczenia sądu I instancji w procesie cywilnym*, „Palestra” 1987, z. 12, s. 15-25; B. Bładowski, *Orzeczenia nieistniejące w postępowaniu odwoławczym*, „Nowe Prawo” 1991, z. 1, s. 79-84; F. Zedler, *Glosa do uchwały SN z dnia 7 lutego 1997, III CZP 125/96*, OSP 1997, z. 12, poz. 225; K. Markiewicz, *Problem sententia non existens na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, „Rejent” 2002, nr 11, s. 92-117; A. Jucewicz, *Glosa do uchwały SN z dnia 26 września 2000 r., III CZP 29/00*, „Przegląd Sądowy” 2002, nr 1, poz. 140; Ł. Błaszcak, *Wokół problematyki orzeczeń*, [w:] *Orzeczenia nieistniejące (sententia non existens) w sądowym postępowaniu cywilnym*, red. Ł. Błaszcak, Toruń 2007, s. 8-29; E. Gapska, *Konstytucyjne elementy orzeczenia sądu cywilnego*, „Rejent” 2007, nr 7-8, s. 59-83; E. Gapska, *Wady orzeczeń sądowych*, Warszawa 2009, s. 58-215; A. Góra-Błaszczykowska, *Nieistnienie orzeczenia – kilka uwag na temat praktycznych konsekwencji uznania orzeczenia za nieistniejące*, [w:] *Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych społecznych i gospodarczych. Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007*, red. H. Dolecki, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2009, s. 183-188; E. Gapska, *Ewolucja koncepcji orzeczeń prawnie nieistniejących w postępowaniu cywilnym*, [w:] *Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych. Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007*, red. H. Dolecki, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2009, s. 351-364; Ł. Błaszcak, *Wybrane przypadki orzeczeń nieistniejących (sententia non existens) w procesie cywilnym na przykładzie orzecznictwa Sądu Najwyższego*, „Radca Prawny” 2012, nr 130 – dodatek naukowy, s. 2-5; S. Czepita, G. Szacoń, *Teoretyczne i praktyczne aspekty zagadnienia tak zwanych wyroków nieistniejących w procesie cywilnym*, [w:] *Proces cywilny. Nauka – kodyfikacja – praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Gregorczyk, K. Knoppek, M. Walasik, Warszawa 2012, s. 99-129; A. Góra-Błaszczykowska, *Orzeczenia w procesie cywilnym. Komentarz do art. 316–366 KPC*, Warszawa 2014, s. 13-14.

⁴ F. Zedler, *Glosa do uchwały SN...*, poz. 225.